YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
1 päivänä lokakuuta 1997 *

Asiassa C-345/95,

Ranskan tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston päällikkö Marc Perrin de Brichambaut ja saman ministeriön oikeudellisen osaston ulkoasiainsihteeri Denys Wibaux, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 8 B boulevard Joseph II,

kantajana,

jota tukee

Luxemburgin suurherttuakunta, asiamiehenään ulkoasiainministeriön kansainvälisiä taloudellisia suhteita ja yhteistyötä hoitavan yksikön päällikkö Nicolas Schmit, prosessiosoite Luxemburgissa ulkoasiainministeriö, 5 rue Notre-Dame,

väliintulijana,

vastaan

Euroopan parlamentti, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Gregorio Garzón Clariana, jota avustavat oikeudellisen yksikön jaostopäällikkö Christian Pennera ja saman osaston johtava hallintovirkamies Hans Krück, prosessiosoite Luxemburgissa Euroopan parlamentin pääsihteeristö, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jossa kantaja vaatii kumoamaan Euroopan parlamentin 20.9.1995 tekemän päätöksen, jolla se vahvisti vuoden 1996 työskentelykalenterinsa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray ja L. Sevón sekä tuomarit C. N. Kakouris, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm (esittelevä tuomari), M. Wathelet ja R. Schintgen,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Ranskan tasavallan, asiamiehinään Marc Perrin de Brichambaut ja ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston erityisavustaja Pierre Voilery, Luxemburgin suurherttuakunnan, asiamiehenään ulkoasiainministeriön lähetystösihteeri Georges Friden, ja Euroopan parlamentin, asiamiehinään Gregorio Garzón Clariana, Christian Pennera ja Hans Krück, 3.12.1996 pidetyssä istunnossa esittämät lausumat,

kuultuaan julkisasiamiehen 4.2.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ranskan tasavalta on yhteisöjen tuomioistuimeen 7.11.1995 jättämällään kanteella vaatinut EHTY:n perustamissopimuksen 38 artiklan, EY:n perustamissopimuksen

173 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 146 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan parlamentin 20.9.1995 tekemän päätöksen, jolla se vahvisti vuoden 1996 työskentelykalenterinsa (jäljempänä riidanalainen päätös).

2 Jäsenvaltioiden hallitusten edustajat tekivät 12.12.1992 ETY:n perustamissopimuksen 216 artiklan, EHTY:n perustamissopimuksen 77 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 189 artiklan nojalla yhteisellä sopimuksella päätöksen Euroopan yhteisöjen toimielinten sekä tiettyjen elinten ja yksikköjen kotipaikan vahvistamisesta (EYVL C 341, s. 1, jäljempänä Edinburghin päätös).

3 Tämän päätöksen 1 artiklan a kohdassa määrätään seuraavaa:

"Euroopan parlamentin kotipaikka on Strasbourg, jossa pidetään kuukausittain pidettävät 12 täysistuntoa, budjetti-istunto mukaan lukien. Ylimääräiset täysistunnot pidetään Brysselissä. Euroopan parlamentin valiokunnat kokoontuvat Brysselissä. Euroopan parlamentin pääsihteeristö ja sen osastot sijaitsevat edelleen Luxemburgissa."

4 Parlamentin työjärjestyksen (7.12.1995 kodifioitu toisinto, EYVL L 293, s. 1) 10 artiklasta ilmenee, että täysistuntojaksojen kalenteri määräytyy sen mukaan, miten vuotuisen istuntokauden keskeytykset vahvistetaan. Istuntojakso on parlamentin yleensä kuukausittain pidettävä kokous. Se jakaantuu päivittäisiin istuntoihin. Parlamentti siis päättää täysistunnossa istuntokauden keskeytyksistä ja vuotuisen istuntokauden aloituspäivästä.

5 Parlamentin työskentelykalenterissa mainitaan ainoastaan täysistuntojaksojen päivämäärät, ei istuntojen pitopaikkoja. Asianosaisten kesken on kuitenkin riidatonta, että maanantaista perjantaihin kestävät täysistuntojaksot pidetään Strasbourgissa, kun taas pääsääntöisesti peräkkäisinä puolikkaina päivinä pidettävät täysistuntojaksot pidetään Brysselissä.

6 Riidanalaisessa päätöksessään parlamentti on äänestämällä vahvistanut vuoden 1996 työskentelykalenterinsa, joka on kirjattu väliaikaiseen istuntopöytäkirjaan.

7 Tätä päätöstä varten puhemieskonferenssi oli päättänyt ehdottaa kalenteria, jossa oli 12 viiden päivän istuntojaksoa, joista kaksi oli lokakuussa eli 7.—11.10.1996 ja 21.—25.10.1996, sekä kahdeksan istuntojaksoa, joiden kesto oli kaksi puolikasta päivää.

8 Parlamentin jäsen Green esitti PSE-ryhmän (Euroopan sosiaalidemokraattisen puolueen ryhmä) nimissä tarkistuksen nro 9, jonka hyväksymisen vuoksi 7.—11.10.1996 pidettävä istuntojakso poistettiin, minkä takia Strasbourgissa vuonna 1996 pidettävien täysistuntojaksojen määräksi vahvistettiin 11.

9 Tämän kalenterin yhteensopivuuden yhteisön oikeuden ja erityisesti Edinburghin päätöksen kanssa kiistivät Ranskan pysyvä edustaja 27.9.1995 pidetyssä pysyvien edustajien komitean kokouksessa, Ranskan delegaatio neuvostossa 2.10.1995 sekä Ranskan tasavallan presidentti Jacques Chirac 28.9.1995 päivätyssä kirjeessään parlamentin puhemies Hänschille ja Eurooppa-asioista vastaava ministeri Michel Barnier 27.9.1995 päivätyssä kirjeessään parlamentin puhemies Hänschille.

10 Koska näillä toimenpiteillä ei ollut vaikutusta, Ranskan tasavalta nosti tämän kanteen.

11 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti hyväksyi 7.3.1996 antamallaan määräyksellä Luxemburgin suurherttuakunnan väliintulijaksi tukemaan kantajan vaatimuksia.

12 Kanteensa tueksi Ranskan hallitus vetoaa kolmeen kanneperusteeseen: ensimmäinen koskee Edinburghin päätöksen rikkomista, toinen olennaisten muotomääräysten rikkomista ja kolmas EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista.

Ensimmäinen kanneperuste

13 Ensimmäisessä kanneperusteessaan Ranskan hallitus, jota Luxemburgin hallitus tukee, väittää, että Edinburghin päätöksen tarkoituksena on sopia Euroopan parlamentin kotipaikasta ja täsmentää tämän käsitteen sisältö ottaen huomioon se, että tällä toimielimellä on useita työskentelypaikkakuntia. Tässä päätöksessä siis määritellään, että parlamentin kotipaikka on siellä, missä se pääasiallisesti pitää täysistuntonsa, ja samalla määrätään, että vähintään 12 kuukausittaista täysistuntoa on pidettävä Strasbourgissa. Jäsenvaltioiden hallitukset ovat nimittäin katsoneet, että jos tällaista vähimmäismäärää ei olisi, sillä, että parlamentin kotipaikaksi on sovittu Strasbourg, ei olisi mitään vaikutusta.

14 Ranskan hallituksen mukaan parlamentti on tehnyt Edinburghin päätöksestä sisällyksettömän, kun se on päättänyt, että vuonna 1996 Strasbourgissa pidetään 11 täysistuntojaksoa ja Brysselissä kahdeksan ylimääräistä istuntojaksoa. Edinburghin päätös on sekä jäsenvaltioita että toimielimiä velvoittava poliittinen kompromissi, mikä tarkoittaa parlamenttia koskevaa ehdotonta velvollisuutta pitää 12 täysistuntojaksoa kotipaikassaan Strasbourgissa.

15 Ranskan hallitus ei kiistä sitä, että parlamentti voi olla pitämättä kuukausittaisen täysistunnon parlamentin kesäloman aikana ja vaalivuosina vaalikampanjan aikana. Se on kuitenkin ilmeisesti sitä mieltä, että jos tästä on kyse, parlamentin on päätettävä pitää ylimääräinen täysistuntojakso Strasbourgissa jonkin toisen kuukauden aikana.

16 Ranskan hallitus lisää, että parlamentti ei voi tulkita sille EHTY:n perustamissopimuksen 25 artiklan, EY:n perustamissopimuksen 142 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 112 artiklan mukaan kuuluvaa sisäistä määräämisvaltaa niin laajasti, että se voisi päättää työskentelykalenteristaan, joka olisi ristiriidassa Edinburghin päätöksessä vahvistetun poliittisen kompromissin kanssa.

17 Vastineessaan parlamentti väittää, että Edinburghin päätös sinänsä on osittain pätemätön. Koska päätöksellä puututaan suoraan siihen parlamentin sisäiseen määräämisvaltaan, jonka yhteisöjen tuomioistuin on EY:n perustamissopimuksen 142 artiklan perusteella tunnustanut parlamentilla olevan, sillä ylitetään jäsenvaltioille perustamissopimuksen 216 artiklan mukaan kuuluva toimivalta.

18 Parlamentti toteaa myös, että moniselitteisesti muotoiltua Edinburghin päätöstä on tulkittava siten, että pääsääntöisesti joka kuukausi on pidettävä täysistuntojakso Strasbourgissa, mikä ei koske elokuuta eikä vaalivuosien osalta kesäkuuta.

19 Aluksi on korostettava, että EHTY:n perustamissopimuksen 77 artiklan, EY:n perustamissopimuksen 216 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 189 artiklan mukaan jäsenvaltioiden hallitukset vahvistavat yhteisellä sopimuksella yhteisön toimielinten kotipaikan.

20 Jäsenvaltioiden hallituksille annetaan siis vastuu perustamissopimuksissa määrätyn institutionaalisten määräysten järjestelmän täydentämisestä yhteisöjen toiminnan varmistamiseksi. Jäsenvaltioilla on sekä oikeus että velvollisuus käyttää kyseistä toimivaltaa (asia 230/81, Luxemburg v. parlamentti, tuomio 10.2.1983, Kok. 1983, s. 255, 35 kohta).

21 Jäsenvaltioiden hallitukset ovat siis ennen Edinburghin päätöksen tekemistä useaan otteeseen tehneet päätöksiä toimielinten väliaikaisista työskentelypaikkakunnista. Yhdistetyissä asioissa C-213/88 ja C-39/89, Luxemburg vastaan parlamentti, 28.11.1991 antamassaan tuomiossa (Kok. 1991, s. I-5643, 52 kohta) yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin todennut, että tuolloin jäsenvaltioiden hallitukset eivät vielä olleet täyttäneet edellä mainittujen perustamissopimusten määräysten mukaista velvollisuuttaan päättää lopullisesti toimielinten kotipaikasta.

22 Tässä tilanteessa tehtiin Edinburghin päätös, jonka 1 artiklan a kohdan mukaan Euroopan parlamentin kotipaikka on Strasbourg, jossa pidetään kuukausittain pidettävät 12 täysistuntoa, budjetti-istunto mukaan lukien.

23 On siis todettava, että jäsenvaltioiden hallitukset ovat täyttäneet EHTY:n perustamissopimuksen 77 artiklan, EY:n perustamissopimuksen 216 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 189 artiklan mukaisen velvollisuutensa päättämällä Edinburghin päätöksessä lopullisesti, että parlamentin kotipaikka on Strasbourg ja että sillä on kuitenkin useita työskentelypaikkakuntia.

24 Kun otetaan huomioon, että työskentelypaikkakuntia on useita, tämän toimivallan käyttämiseen kuului paitsi se, että parlamentin kotipaikasta oli päätettävä, myös se, että oli mahdollista määritellä tämä käsite päättämällä, mitkä toiminnot kuuluvat kotipaikassa tehtäviksi.

25 Jäsenvaltioiden hallitukset ovat siis halunneet ilmaista, että parlamentin kotipaikka Strasbourg on paikkakunta, jossa tämä toimielin pääsääntöisesti kokoontuu varsinaisiin täysistuntoihin, ja tätä varten täsmentäneet sitovalla tavalla, kuinka monta istuntojaksoa siellä on pidettävä.

26 Kun jäsenvaltioiden hallitukset ovat päättäneet, että parlamentin on kokoonnuttava kuukausittain pidettäviin täysistuntojaksoihin, ne ovat vahvistaneet tämän toimielimen käytännön kokoontua pääsääntöisesti joka kuukausi Strasbourgissa, mistä sitä paitsi määrätään parlamentin työjärjestyksen 10 artiklassa.

27 Todellisuudessa parlamentilla ei kuitenkaan ole yhtään varsinaista täysistuntojaksoa elokuussa eikä vaalivuosina kesäkuussa. Niinä vuosina, joina se on pitänyt yhteensä 12 täysistuntojaksoa Strasbourgissa, kaksi niistä on ajoitettu lokakuulle. Tätä käytäntöä sinänsä ei ole riitautettu.

28 Kun jäsenvaltioiden hallitukset ovat täsmentäneet, että budjetti-istunto pidetään Strasbourgissa, ne ovat tarkoittaneet, että kun parlamentti käyttää EY:n perustamissopimuksen 203 artiklan mukaista budjettivaltaansa täysistunnossa, tämän on tapahduttava parlamentin kotipaikassa pidettävän varsinaisen täysistuntojakson aikana.

29 Edinburghin päätöstä on siis tulkittava siten, että sen mukaan parlamentin kotipaikka on paikkakunta, jolla on säännöllisin väliajoin pidettävä parlamentin 12 varsinaista täysistuntojaksoa, mukaan lukien täysistuntojaksot, joiden aikana parlamentin on käytettävä sille perustamissopimuksen mukaan kuuluvaa budjettivaltaa. Ei siis ole mahdollista päättää, että ylimääräisiä täysistuntojaksoja pidetään muulla työskentelypaikkakunnalla, ellei parlamentti pidä 12:ta täysistuntojaksoa kotipaikassaan Strasbourgissa.

30 Toisin kuin parlamentti väittää, jäsenvaltioiden hallitukset eivät näin parlamentin kotipaikasta päättäessään ole loukanneet parlamentille EHTY:n perustamissopimuksen 25 artiklan, EY:n perustamissopimuksen 142 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 112 artiklan mukaan kuuluvaa sisäistä määräämisvaltaa.

31 Aluksi on nimittäin todettava, että vaikka parlamentti on sisäisen määräämisvaltansa perusteella toimivaltainen ryhtymään tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin moitteettoman toimintansa ja menettelyjensä sujuvan kulun varmistamiseksi, näissä päätöksissä on kuitenkin kunnioitettava jäsenvaltioiden toimivaltaa toimielinten kotipaikan vahvistamisessa (em. asia Luxemburg v. parlamentti, tuomio 10.2.1983, 38 kohta ja em. yhdistetyt asiat Luxemburg v. parlamentti, tuomio 28.11.1991, 29 kohta).

32 Seuraavaksi on muistutettava oikeuskäytännöstä, jonka mukaan jäsenvaltioilla on käyttäessään toimivaltaansa toimielinten kotipaikan vahvistamisessa kyseisiä päätöksiä tehdessään velvoitteena kunnioittaa parlamentin sisäistä määräämisvaltaa ja valvoa, ettei tällainen päätös ole esteenä parlamentin moitteettomalle toiminnalle

(ks. yhdistetyt asiat 358/85 ja 51/86, Ranska v. parlamentti, tuomio 22.9.1988, Kok. 1988, s. 4821, 35 kohta). Joskin on selvää, että Edinburghin päätöksellä parlamentille asetetaan tiettyjä, sen töiden järjestelyä koskevia velvoitteita, nämä velvoitteet johtuvat tarpeesta määritellä sen kotipaikka ja samalla pitää voimassa se, että parlamentin työskentelypaikkakuntia on useita. Nämä velvoitteet eivät sitä paitsi ole ristiriidassa parlamentin yleensä noudattaman käytännön kanssa.

33 Tätä toteamusta ei aseta kyseenalaiseksi se, että parlamentti ei voi pitää varsinaisia täysistuntoja vaalikampanjoiden aikana ja että sen on sen vuoksi joka viides vuosi poikettava velvollisuudestaan pitää 12 täysistuntojaksoa kotipaikassaan. Tällainen poikkeaminen on nimittäin perusteltua parlamentin uusien jäsenten vaalien järjestämiseen liittyvien syiden takia.

34 Edellä esitetyn perusteella riidanalainen päätös on ristiriidassa Edinburghin päätöksen kanssa siltä osin kuin siinä määrätään pidettäväksi Strasbourgissa vuonna 1996 11 täysistuntojaksoa.

35 Tämän takia parlamentin 20.9.1995 tekemä päätös, jolla se vahvisti vuoden 1996 työskentelykalenterinsa, on kumottava siltä osin kuin siinä ei määrätä pidettäväksi Strasbourgissa 12 varsinaista täysistuntojaksoa vuonna 1996, eikä ole tarpeen tutkia muita kanneperusteita.

Oikeudenkäyntikulut

36 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska Ranskan tasavalta on vaatinut parlamentin velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska parlamentti on hävinnyt asian, se velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Saman artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti Luxemburgin suurherttuakunta, joka on asiassa väliintulijana, vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Parlamentin 20.9.1995 tekemä päätös, jolla se vahvisti vuoden 1996 työskentelykalenterinsa, kumotaan siltä osin kuin siinä ei määrätä pidettäväksi Strasbourgissa 12 varsinaista täysistuntojaksoa vuonna 1996.

2) Parlamentti velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

3) Luxemburgin suurherttuakunta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Rodríguez Iglesias Mancini Moitinho de Almeida

Murray Sevón Kakouris Kapteyn

Gulmann Edward Puissochet

Hirsch Jann Ragnemalm

Wathelet Schintgen

Julistettiin Luxemburgissa 1 päivänä lokakuuta 1997.

R. Grass
kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias
presidentti